

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 25/11 05 om familierpolitik.

(Redegørelse nr. R 6).

Familie- og forbrugerministeren (Lars Barfoed):

FORORD

Familien er genstand for konstant fokus – avisernes spalter, reklameverdenen, dokumentarudsendelser – alle flokkes om familien. Ofte ud fra helt forskellige tilgange: den idylliserende med smukke forældre og glade børn eller skræmmebilledet om, at vi er helt atomiserede og aldrig ser hinanden.

Familien har stor betydning for os alle. Vi vælger den som udgangspunkt ikke selv, men den har afgørende indflydelse på det liv, vi har og får.

Den moderne families sammensætning og rolle er under stadig udvikling og forandring. Uanset om familien består af mor, far og børn; en forælder med et barn; en sammenbragt familie med »dine, mine og vores børn« eller f.eks. et par uden børn, er og bliver familien tilværelsens omdrejningspunkt. Og familien omfatter hele det netværk, man har af familiemedlemmer – også ud over den husstand, man lever i. Det er her fundamentet for den enkeltes holdninger og værdier bliver grundlagt. Og her familierpolitikken tager sit afsæt.

I en tid, hvor vi dagligt konfronteres med globaliseringens udfordringer, presset på velfærdssamfundet og andre store spørgsmål, med deraf følgende krav til den enkeltes effektivitet og

produktivitet, er det vigtigt også at have øje for det nære. Hvis Danmark skal kunne stå distancen i den globale konkurrence, skal vi være opmærksomme på, at det kun er hele mennesker, der kan leve op til de udfordringer, det rummer. Velfærdssamfundets fortsatte udvikling og sikring af robuste danske familier er hinandens forudsætninger.

Et godt og udfordrende arbejdsliv kan give os økonomiske ressourcer og personlig tilfredsstillelse, som sammen med familien skaber det hele og gode liv. Men der skal være en balance.

Regeringen har med dannelsen af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender sat fokus ikke mindst på denne sammenhæng. Der er behov for at se på dette politikområde i et nyt lys. Familierpolitikken skal tage sit udgangspunkt i alt det gode, vi allerede har opnået, og som andre lande beundrer os for. Ligestilling indtager her en fremtrædende plads.

Familierpolitik handler ikke nødvendigvis om mere regulering eller flere offentlige tilbud. Der skal være respekt om det, som er personligt og privat. Og vi må løbende vurdere, hvilken ansvarsfordeling der skal være mellem familien, det offentlige, arbejdsmarkedet og civilsamfundet.

Den enkelte og familien har selv ansvaret for at skabe et velfungerende liv. Men rammerne skal være til stede, så vi kan klare de udfordringer og forandringer, der for os alle er en del af livet.

Regeringen ønsker med denne første familierpolitiske redegørelse at starte en debat om, hvordan der skabes en afbalanceret sammenhæng mellem familier-, fritids- og arbejdsliv, hvordan de offentlige tilbud skal indrettes for at imødekomme moderne familiers behov, og hvor grænsen skal gå mellem familiens og det offentlige ansvar. Det vedrører os alle.

HVAD ER EN FAMILIE?

Danmark består af knap 3 mio. familier. Af dem er ca. 700.000 børnefamilier. Den gennemsnitlige familiestørrelse er på 1,86 personer mod 2,00 i 1980.

Næsten 1,4 mio. danskere lever alene uden børn – det er 26% flere end i 1980. I samme periode er antallet af enlige med børn steget med 37%, så lidt over 135.000 voksne i dag bor alene med deres børn.

Lidt mere end 2.600 familier består af par, der har indgået registreret partnerskab – heraf har ca. 400 par børn under 18 år boende hos sig.

82% af alle børn bor i parfamilier, 18% bor hos enlige forældre og 1% af børnene er ikke hjemmeboende.

48% af de hjemmeboende børn bor i familier med to børn under 18 år. Børnene er ikke nødvendigvis søskende, men kan være sammenbragte børn. For 24% af børnene er der ikke andre børn i familien. 28% af de hjemmeboende børn bor i familier med mindst tre børn under 18 år.

Kilde: Danmarks Statistik, »Statistikbanken« og »Statistiske Efterretninger, Befolkning og valg« (2005:9)

Familien er ikke en entydig størrelse. Den traditionelle kernefamilie med mor, far og børn er udbredt. Men familien er lige så vel singlen, som enten lever alene eller har børn boende hele tiden eller noget af tiden, men som i øvrigt ligesom alle andre har familie i form af forældre, søskende, bedsteforældre, fætre og kusiner.

Der er de mange sammensatte familier. Og familien er også de efterhånden mange homoseksuelle par, som har dannet registrerede partnerskaber.

Selv om en stor del af familierpolitikken retter sig mod familien inden for én husstand, så skal familierpolitikken ses i forhold til hele det netværk, der udgør en familie. Og den skal omfatte alle former for familier.

Bedre levevilkår, uddannelses- og ernæringsmæssige fremskridt, bedre bolig- og hygiejneforhold og den medicinske udvikling har bidraget til, at levealderen i det danske samfund er steget gennem de seneste 100 år. Der er i denne periode sket en ændring fra et samfund med høj dødelighed og høj fertilitet til et samfund med både lav dødelighed og lav fertilitet.

Det betyder, at flere generationer i dag kan få glæde af hinanden. De vertikale bånd er blevet styrket. Det er ikke unormalt, at bedsteforældre og i nogle tilfælde oldeforældre bliver en del af de små børns liv.

På samme tid er de horisontale bånd blevet mere skrøbelige. Nutidens børn har færre sø-

skende end tidligere, og antallet af kusiner og fætre kan ofte også tælles på én hånd.

I takt med, at de horisontale bånd bliver mere skrøbelige, kan de vertikale bånd vise sig anderledes betydningsfulde. For eksempel kan både bedsteforældre og oldeforældre træde til, når unge par etablerer familie samtidig med, at de passer et krævende fuldtidsjob. På samme måde kan midaldrende bedsteforældre have meget at se til med forældre, der er blevet gamle, voksne børn, der selv bliver forældre, og børnebørn, der gerne vil bage kage, en tur på legepladsen eller høre fortællinger fra »gamle dage«.

Familien som fænomen er under konstant udvikling. Men uanset hvilken sammensætning, den enkelte vælger, og hvor mange generationer, der lever samtidig, er og bliver familien for de flestes vedkommende tilværelsens omdrejningspunkt. Faktisk er familien hele forudsætningen for, at et samfund kan eksistere. For uden familier ingen børn, og uden børn ingen videreførelse af samfundet.

Familien er også en praktisk enhed, der varetager en række basale og betydningsfulde funktioner. Både når det drejer sig om at få børn, og når det gælder økonomi og den opdragelse, der skal ruste den enkelte til at forstå og fungere som borger i samfundet.

Det er først og fremmest i familien, den enkelte tilegner sig sine grundværdier, holdninger og livssyn.

HVAD ER FAMILIEPOLITIK?

Familiepolitikken skal understøtte og udvikle familiernes rammevilkår, så de selv kan træffe deres valg og løfte ansvaret for de valg, de træffer. Familiepolitikken skal understøtte familiernes robusthed og sikre familierne frihed og valgmuligheder for dermed at skabe et samfund præget af trivsel og vækst.

Familien spiller en vital rolle i samfundet. Et stærkt netværk i familien skaber stærkere individer. Og robuste familier er en forudsætning for et samfund med trivsel og vækst.

Udgangspunktet for den danske familiepolitik er individets og familiens ret til et liv, som både er personligt og privat. Kun ved alvorlige overtrædelser af samfundets principper og spilleregler kan dette grundvilkår tilsidesættes.

Familiernes og borgernes personlige frihed skal respekteres og det skal også familiernes ansvar for de beslutninger, de tager, og den måde de indretter sig på. De fleste familier har ressourcer til at løse hverdagens problemer og udfordringer. Forældrene har ansvaret for, at deres børn får en god og tryk opvækst. Det offentlige skal ikke overtage familiens forpligtelser og ansvar, men være til stede og hjælpe der, hvor familiens egne ressourcer ikke slår til.

Jo mere familierne selv kan, jo mere robuste, og dermed jo mindre sårbare de er, jo mindre behøver samfundet at tage over. Det har stor betydning for samfundet og dets sammenhængskraft at bevare og sikre denne robusthed. Samfundet er afhængigt af, at familierne og individerne er velfungerende.

Det er meget forskelligt, hvor robust den enkelte familie og individerne i den er. Flere parametre er afgørende:

- Familie og venner (kærlighed, omsorg, samhørighed, identitet)
- Økonomi (forsørgelse, forbrugsmuligheder, fleksibilitet)
- Beskæftigelse og uddannelse (udfordringer, identitet)
- Sundhed (fysisk og psykisk velvære)

Som udgangspunkt kan mennesket godt håndtere, hvis enkelte af parametrene ikke fungerer, som de skal. Vanskeligere bliver det, hvis flere af parametrene slår ud på én gang. Robustheden sættes altså på prøve alt efter, hvor hårdt den enkelte eller familien bliver belastet.

Forandringer, overgange og brud er vilkår i tilværelsen, som er med til at udvikle mennesker. Udfordringen for familiepolitikken er at sikre rammerne, så familien bedst muligt kan

klare de brud og overgange, der er en del af mange familiers liv og hverdag, f.eks. overgang fra barsel til arbejde eller fra arbejde til ledighed.

Familiens robusthed må således ikke sættes over styr på grund af en svær overgang fra barsel til arbejde, når et barn i familien bliver sygt, eller når et familiemedlem rammes af arbejdsløshed. I særligt svære situationer som skilsmisse, intense sygdomsforløb eller dødsfald i familien kan overskuelig, hurtig og let tilgængelig hjælp være helt afgørende for at opretholde familiens robusthed.

Viden om, hvem der kan hjælpe, hvor man finder hjælpen og hvad man skal gøre for at få hjælp, kan være afgørende i disse situationer. Her må myndighederne bidrage med hurtig, overskuelig og effektiv service.

Familiepolitikken skal sikre, at familierne får bistand og støtte fra samfundets og fællesskabets side til de brud og overgange, der kalder på hjælp – også udover den støtte, man kan få fra sit eget netværk i familien og vennekredsen.

Forandringer kan godt være overgange, der kun har begrænsede konsekvenser for den enkelte eller familiens robusthed f.eks. overgangen fra børnehave til skole eller fra uddannelse til beskæftigelse. Dette er forandringer, som har stor betydning i hverdagslivet, og som langt de fleste heldigvis kan håndtere.

Familiepolitik har også betydning for familiens hverdag. Familierne er brugere af offentlige serviceydelser som lægehjælp, daginstitutioner, skoler og plejehjem. Her skal borgerne kunne få service af høj kvalitet, tilgængelighed og sikres ret til forskellighed. Familierne er også forbrugere på markedet, hvor det er afgørende, at de bliver vejledt og ikke vildledt.

Familiepolitik handler således om familiernes rammevilkår – både til hverdag og i tilfælde af brud og overgange. Familiepolitikken går på tværs af mange politikområder. Instrumenterne i familiepolitikken er ikke alene lovgivning om dagtilbud, skilsmisse og adoption, men f.eks. også social-, ligestillings-, bolig-, beskæftigelses-, sundheds- og transportpolitik.

Det offentlige bidrager på en lang række områder med at sikre gode rammevilkår for familierne. Men familiepolitik handler også om at ak-

tivere de ressourcer, der allerede findes i familien, i civilsamfundet og på arbejdsmarkedet.

FAMILIEPOLITIK – I ET BØRNEPERSPEKTIV

Familiepolitik i et børneperspektiv sætter fokus på børnenes vilkår og behov og har til formål at give børn, som en del af familien, de bedste forudsætninger for at klare livets udfordringer

Regeringen ønsker i første omgang at rette et særligt blik på børnenes behov og vilkår, og hvordan de, som en del af en familie, kan klare de udfordringer, der møder dem i livet.

Børneperspektivet er valgt af flere grunde. Barndommen – og især de allerførste år – er af afgørende betydning for, hvordan den enkelte udvikler sig, hvilke muligheder den enkelte får og er den periode i et menneskes liv, hvor der i særlig grad lægges spor, der rækker langt ud i fremtiden.

Børn er dog ikke kun fremtiden – de er også nutiden. Barndommen har en selvstændig værdi og skal ikke alene ses som en periode, hvor de (kommende) voksne skabes. Et moderne samfund respekterer børn som selvstændige individer.

Forældrenes omsorg for barnet er helt afgørende for, hvordan barnet udvikler sig. Men de mange overgange i et barns liv – fra fødsel til hjem, fra hjem til dagtilbud, fra dagtilbud til skole – har også stor betydning for barnets trivsel og betydning for, hvordan barnet vil komme til at klare sig på sigt. Som udgangspunkt er det forhold, som den enkelte familie kan og skal håndtere selv, men hvor det også er vigtigt at have øje for, hvornår det ikke fungerer.

Også de mere voldsomme forandringer – f.eks. i forbindelse med samlivsbrud – er vigtige at se i et børneperspektiv. Forældrene har ansvar for at skilles på en ordentlig måde, men også myndighedernes håndtering skal ske ud fra barnets bedste.

Hverdagens tidspuslespil er en stor udfordring i mange børnefamilier. Syge børn er ofte det, der kan få korthuset til at vælte. Forældrenes prioritering mellem arbejdsliv og familieliv kan komme ud af kurs, og der bør altid findes en løsning, som sikrer børnene den nødvendige omsorg.

Børns behov og vilkår skal tydeligere frem i debatten, hvor der oftest er fokus på forældrenes problemer med at få hverdagen til at hænge

sammen. Hvor arbejdslivet breder sig ind over familielivet, og hvor stress er blevet det moderne samfunds nye store livsstilssygdom.

At sikre den rette balance mellem arbejds- og familieliv er en meget vigtig opgave. Regeringen vil med nedsættelsen af en Familie- og Arbejdslivskommission få vigtige input og forslag til, hvordan samfundet kan indrettes mere fleksibelt, så der både er plads til familieliv og arbejdsliv.

I denne første familiepolitiske redegørelse er børneperspektivet valgt, og der sættes fokus på temaer af særlig betydning for børnene. Regeringen vil bl.a. på baggrund af rapporten fra Familie- og Arbejdslivskommissionen fremlægge en ny familiepolitisk redegørelse i foråret 2007.

De fleste børn har ressourcerstærke familier, der kan hjælpe dem, og de har et godt liv og en god barndom. De er tilstrækkeligt robuste til at klare tilværelsens mange forandringer.

Men der er også en gruppe af børn, som har problemer. Børn, som får mindre støtte hjemmefra, fordi familierne har færre ressourcer. Familiepolitik i et børneperspektiv handler derfor ikke kun om de ressourcerstærke, men også om at give de mindre ressourcerstærke muligheder for et godt liv. Social mobilitet og brud med den negative sociale arv er ikke mindst set ud fra barnets synsvinkel af helt afgørende betydning.

Social arv er påvirkninger, som kan føres tilbage til barnets opvækst. Mange børn får en god start, men for nogle bliver opvæksten en belastning, som hindrer realiseringen af et godt liv og gør det vanskeligt at udnytte de muligheder, som samfundet stiller til rådighed.

Virksomheden af den negative sociale arv viser sig på forskellige måder og i forskellige faser i et barns eller en ungs liv; i dagtilbuddet, i skolen, på ungdomsuddannelsen og i arbejdslivet. Indsatsen mod negativ social arv skal målrettes alle disse faser.

Regeringen har gennem de senere år igangsat en lang række initiativer til at bekæmpe den ne-

gative sociale arv. På baggrund af erfaringerne fra de mange initiativer og fra forskningen vil regeringen fremlægge et sammenhængende og

effektivt program for indsatsen til bekæmpelse af den negative sociale arv, der går på tværs af sektorgrænser.

NÅR TIDEN I HJEMMET BEGYNDER

I Danmark bliver der født ca. 64.000 børn hvert år. Gennemsnitsalderen for de fødende kvinder er i dag 30,2 år – for 25 år siden havde kvinderne på fødegangene en gennemsnitsalder på 26,8 år.

Tal fra Rigshospitalet viser, at 10-15% af alle kvinder og 5-8% af alle mænd i forbindelse med fødslen får psykiske vanskeligheder, som kræver professionel hjælp.

SFI's børneforløbsundersøgelse viser, at mindst en fjerdedel af mødrene og knap en femtedel af fædre i kortere eller længere perioder indenfor barnets første tre år har haft følelsen af ikke at kunne klare dagligdagen eller haft problemer med angst eller depression.

En opgørelse, der dækker børn født i 2003, viser, at der i gennemsnit pr. barn blev holdt 297 dages barselsorlov med barselsdagpenge. Mødrene holdt gennemsnitligt 278 dages orlov efter fødslen, mens fædre i gennemsnit holdt 19 dages orlov med dagpenge.

Kilder: Danmarks Statistik, »Statistikbanken« og »Statistisk Årbog 2005«; Rigshospitalet, *www.rigshospitalet.dk*, Socialforskningsinstituttet og »Det 3-årige barn – trivsel og opvækst i familien«, (2002)

Den første tid i en ny families liv er meget vigtig. Det gælder helt fra den fælles beslutning om at få et barn, gennem graviditeten, selve fødslen til hjemkomsten fra hospitalet.

For barnet er det helt afgørende, at moderen under graviditeten ikke ryger, ikke har misbrugsproblemer og så vidt muligt undgår alkohol.

Farens engagement og deltagelse er også væsentlig. Det er en positiv udvikling, at flere mænd i dag tager barselsorlov med deres barn, og at de gør det i længere tid end tidligere. Men der er stadig lang vej igen.

Regeringen har med den fleksible barselsorlov, hvor faren har mulighed for at tage op til 34 ugers orlov med mulighed for forlængelse, skabt rammerne for, at fædre kan tilbringe mere tid sammen med deres nyfødte børn.

Fædre skal ikke tvinges på barselsorlov, men det er en fælles opgave – også for arbejdsmarkedets parter – at gøre det attraktivt for fædre at benytte sig af de forbedrede muligheder.

Alle nye familier skal have en god start på livet.

Se bilag 1 (ikke optrykt her) for regeringens initiativer.

NÅR BARNET ER I DAGTILBUD

I løbet af de sidste 15 år er der sket en betydelig udbygning af den offentlige børnepasning.

55% af børnene i aldersgruppen 1-2 år, der bliver passet, passes i dagpleje, mens 27% bliver passet i aldersintegrerede institutioner og 15% i vuggestue. Dækningsgraden for denne aldersgruppe er øget fra 61% til 82% fra 1989 til 2004. For børn i alderen 3-5 år er børnehaven den mest udbredte pasningsordning, idet 55% af de børn, der bliver passet i aldersgruppen går i børnehave. 38% af de 3-5-årige i offentlig børnepasning passes i dag i aldersintegrerede institutioner. Dækningsgraden for de 3-5-årige var sidste år 94% mod 75% i 1989.

Forældrenes tilfredshed med dagtilbuddet

En undersøgelse gennemført af KL og Finansministeriet i 2005 viser, at ni ud af ti forældre er tilfredse med det dagpasningstilbud, de har valgt – uanset om det er dagpleje, vuggestue, børnehave eller en aldersintegreret institution. Undersøgelsen viser desuden, at det især er dagplejerens eller institutionens evne til at skabe trivsel for børnene, der er afgørende for forældrenes tilfredshed med dagtilbuddet.

Børn med anden etnisk baggrund end dansk

Forældre med anden etnisk baggrund end dansk får ikke passet deres børn i dagtilbud i samme omfang som den øvrige befolkning. Dette er mest udtalt for de små børn. Tal fra år 2000 viser, at ca. 50% af indvandrere og efterkommernes børn i alderen 1-2 år blev passet mod ca. 82% i den øvrige befolkning. Blandt de 3-5-årige blev 77% af indvandrernes børn og 81% af efterkommernes børn passet i dagtilbud i år 2000, hvorimod ca. 94% af børnene i den øvrige befolkning var i dagtilbud.

Tal fra SFI's børneforløbsundersøgelse viser dog, at i alt 91% af børnene med anden etnisk baggrund end dansk har gået i børnehave i perioden fra 1999 og frem til tidspunktet for skolestart. Nyere tal fra Københavns Kommune viser, at andelen af børn fra etniske minoriteter, der går i dagtilbud er steget fra 60% i 1997 til 78% i dag.

Kilder: Egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, »Den sociale ressourceopgørelse« (diverse årgange); Finansministeriet og KL, »Det mener brugerne! Brugertilfredshed med dagpasnings-, skole- og ældreområdet« (2005); Danmarks Statistik, »Børns levevilkår« (2002); Else Christensen og Dorthe Agerlund Sloth, »Børn med anden etnisk baggrund ved skolestart«, Socialforskningsinstituttet 05:05 (2005) og Københavns Kommune, www.kk.dk

I dag går langt de fleste børn i dagtilbud. Hvor daginstitutioner tidligere var en social foranstaltning, bliver dagtilbud i dag betragtet som en helt nødvendig offentlig ydelse. Dagtilbud er en af forudsætningerne for, at vi kan have en meget høj erhvervsfrekvens – også blandt småbørnsforældre, og dermed også i høj grad det sted, hvor en meget væsentlig del af børnelivet leves.

Gennem de seneste 15 år er der sket en kolossal udbygning i antallet af pladser, og der er indført en egentlig pasningsgaranti. Nu kan alle forældre være sikre på, at der er en plads, når de ønsker at vende tilbage til arbejdet fra barselsorlov. Regeringen har afsat 2 mia. kr. i de næste 4 år til yderligere at forbedre kvaliteten i dagtilbuddene.

Og der er skabt mange forskellige former for dagtilbud, der kan imødekomme familiernes forskellige behov for og ønsker til pasningen. Moderne forældre affinder sig ikke med ét tilbud, som de ikke selv har indflydelse på – det skal være det rigtige tilbud til netop ens eget barn.

Men dagtilbud er ligeså vigtige i et børneperspektiv. Her møder barnet for første gang verden uden for hjemmet – og en stor del af omsorgen for barnet overlades til andre. Det er derfor af afgørende betydning for barnet og dets udvikling, at der er tale om kvalificerede og omsorgsfulde voksne. Og at det enkelte barn får mulighed for at udvikle alle sine kompetencer og potentialer og ikke fastholdes i det, barnet måske ikke kan.

Regeringen har med indførelsen af pædagogiske læreplaner sikret, at der i det enkelte dagtilbud arbejdes målrettet med børnenes kompetencer, og at der bliver sat fokus på børnenes udvikling. De pædagogiske læreplaner er blevet meget positivt modtaget. Effekten af de pædagogiske læreplaner vil blive undersøgt nærmere.

Små børn har brug for kontinuitet. Hvis et barn passes mange forskellige steder, kan det betyde opbrud, der kan have betydning for barnets udvikling. Barnet har måske netop knyttet sig til en voksen og føler sig tryk, der hvor det er. Sådanne brud i et lille barns liv kan være meget uheldige. Det er som udgangspunkt forældrenes ansvar at sikre denne kontinuitet. Regeringen har med indførelsen af pasningsgarantien netop skabt rammerne for, at de kan træffe dette valg.

Der skal også være fokus på de børn, som har det svært i dagtilbuddene. Dagtilbuddene kan ifølge den nyeste forskning spille en vigtig rolle i bekæmpelsen af den negative sociale arv, fordi en tidlig indsats med fokus på at udvikle børns emotionelle, intellektuelle og sociale kompetencer ofte kan være afgørende. Derfor skal dagtilbuddene være bedre til at støtte socialt udsatte børn og ruste dem til senere at kunne begå sig i skolen. Regeringen vil arbejde for, at der skal være lige muligheder for alle børn.

Regeringen vil i de kommende fire år afsætte 2 mia. kr. til bedre kvalitet i dagtilbud. Med aftalen om finansloven afsættes der foreløbigt i alt 400 mio. kr. i årene 2006-2009, som udmøntes i forligskredsen.

Se bilag 2 (ikke optrykt her) for regeringens initiativer.

NÅR FAMILIEN SKAL FINDE EN BALANCE MELLEM ARBEJDSLIV OG FAMILIELIV

Børnefamiliernes ugentlige arbejdstid

Socialforskningsinstituttet (SFI) undersøgte i 1998 den ugentlige arbejdstid blandt forældre i parfamilier med mindst et barn mellem 3 og 15 år. Undersøgelsen viser, at begge forældre arbejder på fuld tid i 60% af børnefamilierne. I 36% af familierne var én af forældrene på deltid eller uden arbejde, og i 4% af familierne var begge forældre arbejdsløse.

Den gennemsnitlige arbejdsdag

Undersøgelser fra SFI viser også, at den gennemsnitlige arbejdsdag set over tid (fra 1987 til 2001) er blevet længere for kvinder med børn i alderen 0-15 år – uanset om kvinderne er samboende eller enlige. For enlige kvinder med børn i alderen 0-6 år ses dog et fald i den gennemsnitlige arbejdstid. For samboende mænd var den gennemsnitlige arbejdstid kortere i 2001 end i slutningen af 1980'erne.

Fleksibilitet i hverdagen

SFI's børneforløbsundersøgelse viser, at fædre generelt har bedre muligheder for fleksibilitet mht. arbejdstid end mødrene. Ca. 60% af fædre har mulighed for en vis fleksibilitet i deres arbejdstid. Ni ud af ti fædre med fleksible arbejdsforhold tilkendegiver, at de af og til benytter sig af at kunne variere arbejdstiden efter behov. Blandt mødrene har ca. 40% mulighed for fleksibilitet mht. arbejdstiden. Også blandt mødrene benytter ni ud af ti sig af og til af denne mulighed.

Kilde: Socialforskningsinstituttet, »De travle børnefamilier?« (2004)

I Danmark har langt de fleste børn udearbejdende forældre, og forældre med små børn er blandt dem, der arbejder allermost. Danmark har brug for en stor arbejdsstyrke – men det skal ikke være på bekostning af familielivet. Arbejdslivet skal kunne indrettes, så der bliver taget hensyn til familielivet. Fungerer familien ikke ordentligt, kan det nemt gå ud over arbejdslivet.

En helt afgørende udfordring i de kommende år er derfor at placere familielivet og fritidslivet i en god balance i forhold til arbejdslivet. Familierne har ansvaret for at finde denne balance, men rammerne skal være til stede, så familierne kan vælge den indretning af hverdagen, som passer bedst til familiens behov.

For nogle betyder det en prioritering af at arbejde på samme tid, så familien kan holde fri

sammen. Andre igen foretrækker at arbejde på skift, så børnene kan få en kortere dag i skole og daginstitution.

Der er også forældre, som gerne vil gå hjemme eller arbejde på deltid i en periode. Med den fleksible barselsorlov kan forældre f.eks. vælge at genoptage deres arbejde på nedsat tid eller udskyde en del af orloven til senere afbenyttelse, indtil barnet fylder 9 år. Det er muligt at få et økonomisk tilskud til at passe egne børn i en periode, og der er indført ret for lønmodtagere og arbejdsgivere til at aftale, at lønmodtageren arbejder deltid – hvis de er enige om det, uanset eventuelle overenskomstmæssige begrænsninger.

At få plads til både familie og arbejde er som udgangspunkt familiens eget ansvar. Men rammevilkårene – herunder valgmuligheder – skal være til stede. Disse er ofte politisk bestemt og dermed op til regeringen og folketinget. Men det er også op til arbejdsmarkedets parter og de enkelte arbejdspladser at bidrage til løsninger.

En af de hverdagssituationer, som kan lægge pres på de fleste småbørnsfamilier er, når børnene bliver syge. Det er naturligt, at børn indimel-

lem bliver syge, men for familien kan det være et større puslespil at få hverdagen til at hænge sammen. De fleste overenskomster og ansættelseskontrakter giver ret til at blive hjemme på barnets første sygedag. Og der er også mange forældre, der har et netværk af f.eks. bedsteforældre eller venner, der gerne vil give en hjælpende hånd.

I 2005 har regeringen afsat en pulje på 10 mio. kr. til iværksættelse af en forsøgsordning, hvor kommunerne kan søge om tilskud til reservebedsteforældreordninger til pasning af syge børn.

Regeringen er opmærksom på, at det kan være et problem for nogle forældre, at få hverdagen til at hænge sammen, når børnene er syge. Og for nogle børn kan det betyde, at de kommer for tidligt tilbage i børnehaven eller skolen, fordi forældrene ikke har mulighed for at holde fri. Børn kan have behov for, at det er deres forældre og ikke andre, som passer dem, når de er syge.

Se bilag 3 (ikke optrykt her) for regeringsinitiativer.

NÅR BARNET SKAL FRA DAGTILBUD TIL SKOLE

Overgangen fra dagtilbud til skole

Af de børn, der går i børnehaveklasse, vil op mod 97% året forinden have benyttet et offentligt dagtilbud i form af børnehave eller anden form for dagtilbud.

Langt de fleste forældre vælger at lade deres børn gå i børnehaveklasse. I skoleåret 2004/05 havde kun 246 af ca. 70.000 elever i 1. klasse sprunget børnehaveklassen over.

SFI's børneforløbsundersøgelse viser, at 86% af de børn, der går i 1. klasse i høj grad er glade for at gå i skole, mens 14% i nogen grad er glade for skolen. Kun 1% af børnene er ikke glade for at gå i skole. Undersøgelsen viser endvidere, at 34% af de børn, der er begyndt i skole har haft problemer i forbindelse med skolestarten. Det drejer sig i de fleste tilfælde om psykiske problemer (17% af børnene) eller koncentrationsproblemer (14% af børnene). Andre har oplevet konflikter med kammeraterne eller læreren samt tale- og sprogproblemer.

Børn med anden etnisk baggrund

SFI's børneforløbsundersøgelse viser, at langt de fleste børn med anden etnisk baggrund er glade for at gå i skole, har kontakt til danske børn og taler et godt dansk, når de begynder i skolen. 71% af børnene behersker dansk ved skolestart og kan klare sig på dansk i skolen. Hos 29% af børnene er der problemer med at finde ordene, med udtalen eller med at blive forstået eller udtrykke sine tanker på dansk.

Kilder: Undervisningsministeriet, www.uvm.dk; Else Christensen, »7 års børneliv«, Socialforskningsinstituttet 04:13 (2004) og Else Christensen og Dorthe Agerlund Sloth, »Børn med anden etnisk baggrund ved skolestart«, Socialforskningsinstituttet 05:05 (2005)

Det skal være sjovt, udfordrende og lærerigt at gå i dagpleje, vuggestue, børnehave og skole. Undersøgelser af børns opvækstvilkår og udvikling viser da også, at langt de fleste børn trives både i dagtilbuddet og skolen.

Overgangen fra dagtilbud til skole – og samtidig til nyt pasningstilbud uden for undervisningstiden – er en stor begivenhed i de fleste børns liv, men ikke for alle er der tale om en glidende overgang. Nogle børn tumler med psykiske problemer eller har særligt svært ved at koncentrere sig. Det er derfor vigtigt, at man i mødet med børn, der har vanskeligheder, tager godt i mod og sikrer sig, at de bliver en integreret del af dagtilbuddet eller skolen.

De grundlæggende forudsætninger for at klare sig godt i livet, bl.a. i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, bliver grundlagt i de tidlige år. Sproglige færdigheder, talforståelse og sociale kompetencer er noget, børnene tager med sig og har brug for i hele tilværelsen.

Regeringen indførte i 2004 de pædagogiske læreplaner. Det betyder, at alle dagtilbud i dag skal udarbejde pædagogiske læreplaner. Dermed er den pædagogiske indsats i dagtilbuddene i højere grad tænkt sammen med skolestarten.

I læreplanerne skal det fremgå, hvordan den enkelte institution sikrer, at børnene får erfaring med sprog, personlig udvikling, sociale kompetencer, sociale udtryksformer, naturen samt krop og bevægelser.

Formålet med læreplanerne er, at de skal understøtte arbejdet med læring i forhold til børn – og udsatte børn i særdeleshed. En tidlig pædagogisk indsats, der stimulerer og udvikler barnets emotionelle, sociale og intellektuelle kompetencer betyder, at børnene klarer sig bedre senere i livet. En tidlig indsats kan således medvirke til at bryde den negative sociale arv.

Overgangen mellem dagtilbud og børnehaveklasse understøttes også af, at undervisningen i børnehaveklassen er i overensstemmelse med og kan bygge videre på temaerne i dagtilbuddene. Der er med andre ord skabt et godt grundlag for en harmonisk overgang.

I et integrationsøjemed er det også af betydning, at en præcisering af formålsbestemmelsen i dagtilbud nu betyder, at alle dagtilbud har en forpligtelse til integration af tosprogede. Alle børn skal lære danske værdier og det danske sprog. Derudover skal tosprogede småbørn senest i treårsalderen modtage obligatorisk sprogstimulering, når det efter en konkret vurdering skønnes, at de har behov for det.

Undersøgelser viser imidlertid, at en del børn med anden etnisk baggrund end dansk alligevel har sprogproblemer ved skolestart. Dagtilbuddene spiller en væsentlig rolle i forhold til at lære børn dansk. Da flere og flere børn med anden etnisk baggrund end dansk benytter et dagtilbud, kan dette både have betydning for børnenes tilegnelse af det danske sprog, og det kan være med til at lette overgangen mellem dagtilbud og skole. En skæv skolestart kan knække børns selvtillid og forringe deres uddannelsesmuligheder senere hen.

Solide dansk kundskaber er den helt grundlæggende forudsætning for, at alle børn får det størst mulige udbytte af skolens undervisning. Ikke mindst børn fra familier med anden etnisk baggrund end dansk skal sikres gode og brugbare danskfærdigheder. Derfor har regeringen sørget for, at undervisningen i dansk som andet sprog bliver styrket, så også børn med andet modersmål end dansk fra skolestarten kan få de bedste forudsætninger for at få det fulde udbytte af undervisningen.

Forældre og børn skal over alt i landet kunne være sikre på, at barnet lærer så meget som muligt i folkeskolen. Regeringen lægger vægt på at styrke fagligheden og forbedre muligheden for at vurdere den faglige udvikling hos det enkelte barn undervejs i skoleforløbet. Herved kan der sættes tidligt ind med målrettet undervisning på områder, hvor der er behov for en særlig indsats eller særlige udfordringer. Derfor arbejder regeringen videre med at fremme det samlede udviklingsforløb frem mod skolestarten.

Se bilag 4 (ikke optrykt her) for regeringens initiativer.

NÅR BARNETS HVERDAG OG TRIVSEL ER UNDER PRES

De seneste landsdækkende tal stammer fra skolehelbredsundersøgelserne i 1998. Her var 7% af pigerne og 5,5% af drengene i alderen 5-7 år overvægtige. For de 14-16-årige var forekomsten af overvægt hhv. 10% for pigerne og 7% for drengene.

Nyere tal for København indikerer dog, at en markant højere andel af børnene i dag har problemer med vægten. I København var 21% af de 6-8-årige piger i 2003 overvægtige, mens 4% var fede. Hos drengene var 15% af børnene i alderen 6-8 år overvægtige og 5% fede. Blandt de større børn (14-16 år) var 21% af pigerne og 14% af drengene overvægtige. 4% af pigerne og 3% af drengene i aldersgruppen 14-16 år var fede.

Forekomsten af svær overvægt blandt unge mænd på session har i en årrække været stigende. I 1. halvår 2005 ses der imidlertid et fald på 4 pct. i antallet af svært overvægtige blandt de unge mænd på session.

Kilder: Sundhedsstyrelsen, www.sst.dk; Ugeskrift for læger, 10. januar 2005 og »Ja tak til Cheasy og cola light« i Jyllands-Posten den 20. oktober 2005

Børns trivsel handler ikke kun om, hvorvidt de kan klare de forandringer, som de møder i forbindelse med f.eks. skoleskift. Børns trivsel er også præget af, hvordan hverdagen fungerer. I dag er børn og unge forbrugere i en tidlig alder. De påvirker både familiens forbrug og de træffer selv mange valg, når de køber en vare. Her er god forbrugerinformation til børn og unge, f.eks. i form af internetspil, vigtig for, at børn og unge bliver klædt på, så de kan begå sig på markedet.

Meget markedsføring rettes mod børn og unge. De får mange indtryk fra medier og reklamer, som de skal lære at håndtere. Her har forældrene et særligt ansvar for at sikre, at deres børn bliver robuste forbrugere. Samtidig skærper regeringen i forslag til lov om markedsføring kravene til virksomhedernes markedsføring rettet mod børn og unge. Her skal der tages særlig hensyn til, at børn og unge er en sårbar gruppe, der er lette at påvirke og nemme at præge. Der indføres derfor også et forbud mod at benytte vold og farlig adfærd som virkemiddel i reklamer rettet mod børn og unge.

Børns trivsel handler også om andre forhold. Det handler bl.a. om at få sund og ernæringsrigtig mad og om at få rørt sig nok. Der er ingen tvivl om, at motion gavner børn – og at børn skal motionere. Motion giver også bedre muligheder for læring. Flere og flere dagtilbud og skoler bruger motion aktivt i forhold til børnenes udvikling.

Flere kommuner har også sat motion på dagsordenen i deres børnepolitikker og stiller krav

om motion helt ned i dagtilbuddene. Det giver glade børn, der fra en tidlig alder lærer, at det er godt at bevæge sig.

Danske børn spiser en stor del af deres mad i børnehaven, i skolen og i klubben. Børnenes mad er først og fremmest forældrenes ansvar, men der er også behov for, at institutionerne yder en indsats i arbejdet med at lære børnene at spise sundt. Med de forbedrede muligheder for madordninger i dagtilbud og puljeordninger, er der skabt gode rammer for, at børnene kan få et sundt måltid mad.

I et land som Danmark er det som oftest ikke økonomien, der er en hindring for at vælge de sunde fødevarer frem for de mindre sunde. Men selvom vi har valget, vælger mange i det daglige det mindre sunde. Det kan tydeligt ses på salget af sodavand, slik, chips og fast food og på væksten i antallet af overvægtige i Danmark.

Regeringen har stor opmærksomhed på familiens samt børn og unges sundhedsmæssige tilstand, og på hvordan befolkningen kan få rådgivning om sunde fødevarer og god ernæring. Regeringen arbejder aktivt for, at især børn og unge får en sund ernæring og en bedre livsstil. Regeringen har også stor fokus på, at børn og unge som forbrugere beskyttes i markedsføringsøjemed.

Det er også et vigtigt mål for regeringen, at børn i højere grad bliver inddraget og lyttet til – både i de generelle tilbud og der hvor barnet er involveret i en konkret sag. Børnerådet er i den forbindelse en vigtigt aktør i forhold til at lytte og komme med råd til børn, der har problemer i

hverdagen, og samtidig sætter Børnerådet børneperspektivet på dagsordenen i den offentlige debat.

Se bilag 5 (ikke optrykt her) for regeringens initiativer.

NÅR MOR OG FAR SKILLES

Antallet af skilsmisser har været stigende i de seneste år, og sidste år (2004) blev 15.774 ægteskaber opløst ved skilsmisse.

I dag bor ca. 17% af alle børn alene med en forælder, og ca. 8% bor sammen med enten mor eller far, der er i nyt parforhold. Til sammenligning boede ca. 11% af samtlige børn i 1980 hos en enlig forælder, mens 7% af børnene for ca. 25 år siden boede hos en forælder i nyt parforhold.

Kilder: Danmarks Statistik, Statistiske Efterretninger, Befolkning og valg 2005:9 (2005); Per Kampmann og Fritz von Nordheim Nielsen, »Tal om Børn. En statistisk beskrivelse af børns opvækst- og levevilkår i Danmark«, udarbejdet for Det Tværministerielle Børneudvalg (1995)

En undersøgelse af børn, der er født i 1995 viser, at det store flertal af de 7½-årige danske skilsmissebørn ser ud til at trives lige så godt som børn i kernefamilier. Dog har en lille gruppe børn fra opløste familier flere vanskeligheder end deres jævnaldrende.

En meget afgørende faktor for skilsmissebørns trivsel er, at forældrene kan samarbejde og tale sammen efter at være gået fra hinanden. Børn, der selv er med til at bestemme, hvordan samværet skal foregå, og hvor der er plads til fleksible løsninger, trives faktisk lige så godt som børn i familier, hvor mor og far stadig bor sammen.

Selv med denne viden er en skilsmisse normalt et voldsomt brud, der ikke kun påvirker børnene her og nu, men også kan have alvorlige følger for dem i flere år efter bruddet og for deres egen senere håndtering af konflikter i familien.

I 2005 og de følgende tre år har regeringen afsat i alt 40 mio. kr. til parrådgivning, hvor formålet er at yde en forebyggende indsats i forhold til forældre, der ønsker at bevare parforholdet, eller som ønsker, at en samlivsophævelse skal foregå så skånsomt som muligt navnlig i forhold til børnene.

Som led i kommunalreformen ændres rammerne for behandlingen af skilsmissesager og konflikter om forældremyndighed. I stedet for at grave grøfterne dybere gennem en opslidende retssag om forældremyndigheden over børnene rettes fokus mod – gennem rådgivning og mægling med forældre og børn – at finde en samlet løsning på de mange problemer, der næsten altid opstår i familien ved en samlivsophævelse.

Selv om det lykkes forældre at gennemføre skilsmissen på en efter deres opfattelse afbalanceret og fornuftig måde, vil bruddet alligevel på afgørende måde ændre børnenes dagligdag. De savner måske den forælder, de ikke bor hos, når der skal læses lektier eller spilles fodbold. Måske skal de bo på skift hos deres forældre, hvilket for nogle børn kan være vanskeligt at håndtere. De kan få nye søskende, forældrene kan få nye partnere, som måske også har børn, og meget andet kan ændre sig.

Det er regeringens opfattelse, at reglerne om forældremyndighed og samvær i højere grad skal tage udgangspunkt i børnenes interesser og behov. Der skal lyttes mere til børnene. Det gælder både forældre og myndigheder.

Se bilag 6 (ikke optrykt her) for regeringens initiativer.

AFSLUTNING

Med denne familiepolitiske redegørelse har regeringen ønsket at fremlægge en familiepolitisk ramme. Familiepolitikken skal understøtte og udvikle familiernes rammevilkår, så de selv kan træffe deres valg og løfte ansvaret for de valg, de træffer. Familiepolitikken skal understøtte familiernes robusthed og sikre familierne frihed og valgmuligheder, for dermed at skabe et samfund præget af trivsel og vækst.

Det understreges med denne redegørelse, at familiepolitik også skal ses i et børneperspektiv, og at regeringen vil komme med en lang række initiativer, der netop har fokus på børnenes behov og vilkår.

Regeringen håber, at denne redegørelse kan danne grundlag for en bred debat om familiens rolle og betydning. Indholdet i redegørelsen og den debat, der følger, er også et bidrag til arbejdet i Familie- og Arbejdslivskommissionen – og kan dermed bidrage til at lægge grundstenen til den fremtidige familiepolitik.

Regeringen agter at fremlægge en ny familiepolitisk redegørelse i foråret 2007, når Familie-

og Arbejdslivskommissionen har afgivet sin redegørelse.

_____

Hermed slutter redegørelsen.

_____

23. møde

Tirsdag den 29. november 2005 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål til ministrene. (Spørgetimen).

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 36:
Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i folkeskolen m.v. (Konsekvensrettelser som følge af kommunalreformen og ændringer af tjenestemandsløvgivningen).
Af finansministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 13/10 2005. Første behandling 1/11 2005. Betænkning 16/11 2005. Anden behandling 22/11 2005).

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 35:
Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension. (Bevarelse af tillæg til visse pensionister til det 67. år og beregning af pension til tjenestemænd med lavere pligtig afgangsalder end 70 år).
Af finansministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 13/10 2005. Første behandling 1/11 2005. Betænkning 16/11 2005. Anden behandling 22/11 2005).

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 41:
Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
Af integrationsministeren (Rikke Hvilshøj).
(Fremsat 27/10 2005. Første behandling 3/11 2005. Betænkning 17/11 2005. Anden behandling 24/11 2005).

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 25:
Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Nedsættelse af den maksimale forældrebetalingssandel for en plads i dagtilbud til børn og privat pasning).
Af familie- og forbrugerministeren (Lars Barfoed).
(Fremsat 6/10 2005. Første behandling 12/10 2005. Betænkning 24/11 2005).

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 30:
Forslag til lov om ændring af lov om forberedende voksenundervisning (FVU-loven) og lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om specialundervisning for voksne, lov om forberedende voksenundervisning (FVU-loven) og forskellige andre love. (Udskydelse af revision af FVU-loven og tekniske ændringer).
Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).
(Fremsat 6/10 2005. Første behandling 11/10 2005. Betænkning 22/11 2005).

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 32:
Forslag til lov om ændring af lov om bonus til elever i ungdomsuddannelse med lønnet praktik. (Omlægning af bonusordningen).
Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).
(Fremsat 6/10 2005. Første behandling 11/10 2005. Betænkning 22/11 2005).

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 5:
Forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister. (Afskaffelse af internordiske flyttepapirer, udvidet bødeansvar m.v.).
Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).
(Fremsat 5/10 2005. Første behandling 13/10 2005. Betænkning 10/11 2005).

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 7:
Forslag til lov om lægemidler.
Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).
(Fremsat 5/10 2005. Første behandling 13/10 2005. Betænkning 23/11 2005).

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 8:
Forslag til lov om retspsykiatrisk behandling m.v.
Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).
(Fremsat 5/10 2005. Første behandling 13/10 2005. Betænkning 16/11 2005).

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 29:
Forslag til lov om ophævelse af lov om statsgaranti og ydelsestilskud vedrørende høsttabslån til tørkeramte jordbrugere og lov om tilskud til jordbrugets konsulentvirksomhed.
Af fødevareministeren (Hans Christian Schmidt).
(Fremsat 6/10 2005. Første behandling 11/10 2005. Betænkning 16/11 2005).

12) Anden behandling af lovforslag nr. L 39:
Forslag til lov om ændring af retsplejeloven.
(Den Særlige Klagerets behandling af klager
over dommere m.v.).

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsat 27/10 2005. Første behandling 4/11
2005. Betænkning 17/11 2005).

13) Første behandling af lovforslag nr. L 28:
Forslag til lov om ændring af museumsloven.
(Gratis adgang for børn og unge under 18 år til
statsanerkendte museer).

Af kulturministeren (Brian Mikkelsen).
(Fremsat 5/10 2005).

**14) Første behandling af beslutningsforslag nr.
B 27:**

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af
et antal fripladser på musikskoler.
Af Bente Dahl (RV), Marianne Jelved (RV) og El-
sebeth Gerner Nielsen (RV).
(Fremsat 8/11 2005).

**15) Første behandling af beslutningsforslag nr.
B 28:**

Forslag til folketingsbeslutning om tilskud til
kulturskoler.
Af Jytte Wittrock (S), Mogens Jensen (S), Bente
Dahl (RV), Ole Sohn (SF) og Per Clausen (EL).
(Fremsat 8/11 2005).

16) Første behandling af lovforslag nr. L 66:
Forslag til lov om ændring af lov om offentlige
indsamlinger og pyramidespil. (Rammeorgani-
sationers adgang til at foretage gade- og husind-
samling).

Af justitsministeren (Lene Espersen).
(Fremsat 16/11 2005).

17) Første behandling af lovforslag nr. L 73:
Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsska-
desikring. (Fastsættelse af erstatning for tab af
erhvervssevne til personer i fleksjob).

Af beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frede-
riksen).
(Fremsat 16/11 2005).

18) Første behandling af lovforslag nr. L 72:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge
ved sygdom eller fødsel. (Personer ansat i fleks-
job undtages fra beskæftigelseskravet for ret til
dagpenge ved sygdom).

Af beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frede-
riksen).
(Fremsat 16/11 2005).

19) Første behandling af lovforslag nr. L 71:

Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv be-
skæftigelsesindsats. (Forlængelse af mulighed
for 1-årige tilbud om vejledning og opkvalifice-
ring i første ledighedsperiode).

Af beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frede-
riksen).
(Fremsat 16/11 2005).

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Medlemmer af Folketinget Martin Lidegaard
(RV), Bente Dahl (RV), Charlotte Fischer (RV),
Elisabeth Geday (RV), Marianne Jelved (RV) og
Margrethe Vestager (RV) har meddelt mig, at de
ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre til-
gængelighed for mennesker med handicap i
kommunerne.

(Beslutningsforslag nr. B 40).

Medlemmer af Folketinget Lone Møller (S), Poul
Andersen (S), Karen J. Klint (S) og Lise von See-
len (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at
fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en national
gigthandlingsplan.

(Beslutningsforslag nr. B 41).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetimen

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Til at besvare spørgsmål i dagens spørgetime har statsministeren udpeget finansministeren samt socialministeren og ministeren for ligestilling.

Til finansministeren er indtil nu anmeldt:

1. Villy Søvnald
2. Line Barfod
3. Frank Aaen

Ønsker flere at tilmelde sig som spørgere til finansministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet. Så vil de pågældende få ordet i den rækkefølge, der er nævnt.

Til socialministeren er indtil nu anmeldt:

4. Pernille Vigsø Bagge
5. Mette Frederiksen
6. Lise von Seelen

Ønsker flere at tilmelde sig som spørgere til socialministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet. Så vil de pågældende få ordet i den rækkefølge, der er nævnt.

Til ministeren for ligestilling er indtil nu anmeldt:

7. Jørgen Arbo-Bæhr

Ønsker flere at tilmelde sig som spørgere til ministeren for ligestilling? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet.

Spm. nr. US 26

Villy Søvnald (SF):

Venstre har jo lige afholdt landsmøde, og som man har kunnet se på billeder, var det jo glade folk, der mødtes. Dog næppe alle sammen, for finansministeren holdt som bekendt i sidste uge et møde med KL om de kommunale budgetter, der er overskredet med 2,8 mia. kr.

Jeg vil spørge finansministeren, hvordan han har det med, at det møde først blev afholdt efter kommunevalget. Det ville jo have været nyttigt at vide op til kommunevalget, at det ikke var udbygning af velfærden, der stod på agendaen, men at skære ned, og jeg vil spørge finansministeren: Tror finansministeren ikke, det kommer overraskende for de ganske mange, der blev lovet en hel masse i den kommunale valgkamp, at det første punkt på dagsordenen er at kappe 2,8

mia. kr. – og det er ikke en bagatel – af de kommunale budgetter med de konsekvenser, det har for udmøntningen af den lokale velfærd?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Det forholder sig på denne måde: Det er rigtigt, at vi havde et møde den 22. november med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen til en første drøftelse af de foreløbige tal, som vi kender. Vi har et bruttototal på 2,2 mia. kr. på det primærkommunale område, og vi har et bruttototal på 800 mio. kr. på amternes område, så det er i alt 3 mia. kr. ud over de aftalte rammer for kommuner og amter på basis af de foreløbige tal.

Regeringens ønske er, at vi hele tiden graver ned i tallene og vender tilbage med den opgave, vi i givet fald måtte se foran os, og i forbindelse med mødet den 22. november tilkendegav jeg, at regeringen ønsker at give kommunerne en mulighed for at revurdere deres budgetter, at give de nye byråd mulighed for at grave i tallene, og at der kommer et samspil med sammenlægningsudvalget på kommunernes og med forberedelsesudvalget på amternes område. Jeg forventer, at samarbejdet påbegyndes i begyndelsen af januar.

Vi har egentlig håndteret sagen i takt med, at vi har fået den viden frem, der var nødvendig, for at der overhovedet kunne holdes et møde med Kommunernes Landsforening, hvor vi kunne spørge: Hvad er de foreløbige skøn, og hvornår ved man noget mere eksakt? Vi har endnu ikke de præcise tal, som skal bruges til det udregningsarbejde, som jeg forventer skal ske i januar og februar måned.

Villy Søvnald (SF):

Tak for svaret.

Jeg kan forstå, at der er sket noget helt afgørende fra den 15. november, hvor man ikke kendte tallene, til den 22. november, hvor man havde erhvervet sig den dybe indsigt. Jeg forstår også, at det har været en travl uge i Kommunernes Landsforening, Finansministeriet og Amtsrådsforeningen, når man virkelig i løbet af den uge er nået til bunds i de tal, man stort set ingen viden havde om den 15. november. Men lad det nu ligge.

Jeg beklager, at jeg kom til at underdrive og sige 2,8 mia. kr. Finansministeren rettede mig, tallet er i virkeligheden 3 mia. kr. Det er altså langt, langt værre, og jeg vil godt spørge finansministeren: Er det finansministerens opfattelse,

at når vi efter de kommunale udmeldinger ved, at overskridelserne ligger på de tre store driftsområder ældreområdet, skoleområdet og børneområdet, kan der tages 3 mia. kr. af de kommunale budgetter, uden at det rammer dybt på ældre-, skole- og børneområderne?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil først lige sige, at der jo ikke er tale om nedskæringer. Der er tale om, at man går langt ud over de rammer, vi har aftalt, og som i øvrigt indeholder en vækst. Der er tale om, at der i alt bruges flere ressourcer i 2006-aftalerne end i 2005, så der er tale om udvidelser, og det er altså udvidelser, der går ud over de rammer, der er aftalt.

Man kan ikke bare tage nogle enkelte elementer ud og sige, at det er dem, der skal ses på. Der skal også ses på de reserver, der er afsat på hovedkonto 06 til administration og meget andet, og det er derfor, jeg siger, at man er nødt til at grave ned i tallene og se på, hvordan fordelingen egentlig er.

Da regeringen fik kendskab til de foreløbige skøn over overskridelserne, sendte vi et brev til KL og Amtsrådsforeningen og indkaldte til et møde, hvor vi gerne ville drøfte sagen med dem. Samtidig sendte KL besked til os om, at de nu også havde nogle skøn, der gav mulighed for, at vi kunne tage en drøftelse.

KL 13.05

Det, der er tale om, er i virkeligheden at holde sig inden for den ramme, vi har aftalt, og jeg synes ikke, der er noget mærkeligt i, at man tilstræber at overholde de aftaler, der indgås. Aftalesystemet er jo baseret på, at der indgås frivillige aftaler, og derfor har jeg selvfølgelig en forventning om, at kommunerne lever op til deres del af aftalen.

Villy Søvnal (SF):

Man kunne måske sige, at kommunerne i denne sammenhæng optræder som en slags modstandsbevægelse, for jeg tror, borgmestrene og de lokale folk er dybt optaget af den problemstilling, og at de godt vil værne om den lokale velfærd, næsten uanset partifarve. Selv om Venstre havde et dårligt kommunevalg og tabte nogle borgmesterposter, tror jeg alligevel, at selv Venstreborgmestre vil være optaget af at værne om den lokale velfærd, og det er vel også derfor, de udtaler sig, som de gør. Jeg vil bare citere et par af dem, som udtalte sig til Politiken den 26.

november 2005. Flemming Eskildsen, Venstreborgmester i den nye Skive Kommune, siger:

»Det bliver kaos, når vi skal bruge den første lange tid i de nye sammenlægningsudvalg til at pille budgetterne op igen og skære ned.«

Og Jesper Bach fra Værløse Kommune siger:

»Det kommer meget bag på mig, at regeringen overhovedet kan finde på at bede os knappe budgetterne op igen, når der er så mange ubekendte i reformen.«

Det er tydeligt, at de Venstreborgmestre, jeg citerer her, siger, at det ikke kan lade sig gøre, medmindre regeringens centrale velfærdslofter bliver brudt. Det er jo deres hovedmelding ...

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ja tak. Det er 1 minuts taletid. Finansministeren.

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil bare sige, at de velfærdslofter, regeringen har givet, er indeholdt i de rammer, der er aftalt. De er lagt ind i rammerne. Det er aftalt at give yderligere 1,5 mia. kr. til forberedelse af kommunesammenlægninger og regionsdannelse, og vi har også taget stilling til, hvad der skal bruges af midler for at indfri de lofter, regeringen har givet på ældreområdet, på sundhedsområdet, om kræftbehandlingsplan osv.? Det er alt sammen lagt ind i aftalen, plus at der er lagt en ramme på yderligere 1,5 mia. kr. til forberedelse af kommunesammenlægninger og til de nye regioner. Det er det, vi har aftalt.

Der er for så vidt ikke noget nyt overhovedet, bortset fra at når vi lægger alle kommunernes udgiftsønsker sammen, går de ud over de aftalte rammer. Der er ikke nogen forskel mellem det, vi står over for nu, og det, vi kunne have stået over for tidligere, nemlig et ønske om, at de aftaler, der indgås, også overholdes.

Villy Søvnal (SF):

Jeg antager, at de lokalt valgte borgmestre inklusive de Venstreborgmestre, der er tilbage, er ordentlige mennesker, som ikke er optaget af at drille regeringen. Jeg tror for så vidt, de er dybt optaget af at sikre, at de velfærdslofter, de selv har givet, og ikke mindst de lofter, regeringen har givet, kan opfyldes, og derfor har de lavet budgetter, som ikke indeholder udvidelser, men vel nærmest er status quo-budgetter.

Men det, regeringen tvinger kommunerne til nu, hvis den vil tvinge denne besparelse igennem, er lige præcis nedskæringer, og derfor vil jeg spørge, om finansministeren ikke vover sig

ud i et farligt liv. Statsministeren gjorde sig jo på Venstres landsmøde til en stor fortaler for velfærd, og er det i virkeligheden ikke meget risikabelt for finansministeren, hvis han er tonedøv over for det, statsministeren siger? Risikerer han så ikke det, som en anden tilstedeværende minister risikerede i ulighedsdebatten, nemlig at statsministeren siger: Man bør lytte til, hvad far siger, nemlig at vi er en velfærdsregering, og at alle tanker om at kappe 3 mia. kr. af de centrale velfærdsområder vil få meget store konsekvenser?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg kan sige til hr. Villy Søvndal, at de penge, vi taler om, altså er beløb, der ligger ud over den vækst, vi i øvrigt har aftalt, og ud over de forbedringer, vi har aftalt, og som er lagt ind i rammerne.

Der er ikke noget mærkeligt i, at når vi starter forhandlingerne med kommuner og amter, ser vi på: Hvad er det for et niveau, vi har nu, og hvor meget mere skal der være plads til næste år? Så indgår vi en aftale, der rummer det, hr. Villy Søvndal taler om, altså forbedret velfærd på ældreområdet, kræfthandlingsplan, sygehusvæsenet i øvrigt, kapacitetsniveauet på sygehuse med aktivitetsbestemte puljer, folkeskolen osv. Det lægges inden for rammen, og så indgår vi en frivillig aftale, hvor vi siger, at det er o.k. også at afsætte penge til kommunalreformen.

Så har vi en formodning om, at det virkelige resultat, når alle de kommunale budgetter lægges sammen, holder sig inden for rammen, men det er så ikke tilfældet. I virkeligheden er det for primærkommunernes vedkommende 2,2 mia. kr. mere end den ramme, der blev anset som acceptabel af begge parter bag aftalen, og derfor er det legitimt at ønske, at der også fremadrettet er styr på økonomien i kommunerne, og at de ikke bruger nogle penge i 2006, som de kommer til at mangle i 2007, altså at udgangspunktet for det nye kommunale Danmark, som vi får at se den 1. januar 2007, er korrekt. Det er rimelig enkelt.

Kl. 13.10

Der er altså ikke tale om at skære ned på de niveauer, vi kender i dag. Der er tale om at holde sig inden for de rammer, der er aftalt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Taletiden gælder også for ministre. Der er kun 1 minut til rådighed.

Spm. nr. US 27

Line Barfod (EL):

Det er ret utroligt at høre finansministeren tale, som om det bare er tal på et stykke papir, og som om en aftale bare er noget, man indgår, når det, vi taler om, er den velfærd, som folk møder i deres hverdag ude i kommunerne.

Jeg kan forstå på det, finansministeren har udtalt i forbindelse med, at der skal skæres ned for 3 mia. kr. i kommuner og amter, at ministeren vil komme med et idékatalog til kommunerne om, hvor nedskæringerne skal finde sted. Jeg vil gerne høre, om finansministeren her i Folketingssalen kan løfte sløret for, hvor finansministeren mener, der skal skæres ned i kommunerne. Kommunerne selv har den opfattelse, at hvis de skal hente et så stort beløb som 3 mia. kr., bliver det på de tre store områder børn, folkeskole og ældre, og det strider jo lidt mod de valgløfter, som Venstre ellers har været ude med.

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil sige til fru Line Barfod, at der altså ikke er tale om at skære ned i forhold til i dag. Der er tale om, at nogle forventede udgifter næste år ligger langt ud over det, der er aftalt, og derfor beder vi om, at man revurderer dem. Sådan er det.

Der er ikke tale om, at vi ikke ser på de enkelte kommuner. Det forarbejde, vi gør, er at se på, hvilke kommuner der rent faktisk har et skred i udgifterne. Er det de kommuner, der bare videreføres, eller er det kommuner, der sammenlægges? Det bliver synligt, i hvilke kommuner økonomien skrider, og hvor opgaven i samarbejde med det nye sammenlægningsudvalg egentlig bliver at håndtere den udfordring, det er at bringe aftalen tilbage på det niveau med de yderligere vækstpotentialer, der ligger i den aftale, der allerede er indgået.

Så spørges der til idékataloget. I en ritzaumeddelelse er jeg blevet spurgt, hvad regeringen vil gøre, hvis det den 15. februar kan konstateres, at kommunerne ikke når målet, og jeg svarede: Jeg har selv mange ideer til, hvad der kan gøres, hvis kommunerne ikke når målet, men dem vil jeg holde for mig selv i mit eget lønkammer. Min forventning er nemlig, at de når målet, og at de gør en særlig indsats for at overholde den aftale, de selv har indgået.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Line Barfod (EL):

Ministeren forlanger af kommuner og amter, at de nu skal finde 3 mia. kr. i det, de har budgetteret med for næste år, selv om det absolut ikke har været indtrykket nogen steder, at det er luksusbudgetter, der er lagt. Ministeren siger, at han har en masse ideer til, hvor der kan skæres ned, men så ville det da være fornuftigt, at ministeren kom frem med de ideer, så vi havde mulighed for at få en politisk debat om, hvad det er, Venstre vil.

Nu kunne vi ikke få debatten inden kommunevalget, for her ville finansministeren selvfølgelig ikke sige, at der skulle skæres ned i kommunerne. Men nu må vi have mulighed for at få en politisk debat, og jeg vil gerne høre, hvor det er, finansministeren forestiller sig, der skal skæres ned. De store områder i kommunerne er børn, folkeskole og ældre, der skal findes 3 mia. kr., som jo er et meget stort beløb, og ministeren må vel have nogle ideer til, hvordan man skal finde dem – medmindre ministeren vil påstå, at landets borgmestre inklusive Venstreborgmestrene har afsat penge til en hel masse luksus af forskellig art. Det kan ikke være anlægsudgifter, for dem har regeringen jo sat en stopper for.

Finansministeren (Thor Pedersen):

Det er meget spændende at tale om at skære ned, men der er altså tale om, at man vil bruge flere penge. Vi har aftalt, at der skal bruges flere penge på udvalgte områder næste år, men så lægger man budgetter, hvor man bruger endnu flere penge i forhold til i år, så det er altså et spørgsmål om at reducere nogle af de stigninger, man har lagt ind i budgetterne.

Der er meget stor forskel på kommunerne. Der er kommuner, der ikke har lagt stigninger ind og ikke forventer, at der overhovedet bliver flere penge at gøre godt med, og så er det i virkeligheden de kommuner, der rent faktisk har haft store stigninger af den ene eller den anden grund eller har brugt hele deres kassebeholdning, som egentlig får det særlige ansvar for at rette op på det forbrug i 2006, de har plæderet for.

Der er ikke tale om skære ned i forhold til 2005. Der er tale om, at man under et skal ramme det mål, som er aftalt med regeringen, nemlig hvor stor en yderligere vækst der er plads til i det samlede kommunaløkonomiske billede.

Line Barfod (EL):

Hvis der nu er flere ældre, der får behov for mere pleje i 2006, end der var i 2005; hvis man skal leve op til regeringens løfter på folkeskoleområdet om, at der skal gives en bedre undervisning, og hvis man skal leve op til regeringens løfter om, at der skal være bedre vilkår og lavere priser i daginstitutionerne – ja, så kommer det til at koste mere ud over den almindelige pris- og lønudvikling, end det gjorde i 2005, selv om man kun vil dække det behov, som kommer, fordi tingene bl.a. udvikler sig sådan i Danmark, at der bliver flere ældre, og hvor vil ministeren have, de penge skal komme fra?

Kl. 13.15

Det kan godt være, ministeren ikke vil kalde det nedskæringer, hvis folk f.eks. får mindre hjemmehjælp, end de fik året før, men så vil jeg gerne høre: Hvilket ord mener ministeren, man skal bruge, hvis man ikke skal bruge ordet nedskæringer, når der f.eks. skal bevilges mindre hjemmehjælp, end der har været tidligere?

Finansministeren (Thor Pedersen):

I de aftaler, vi indgår med kommuner og amter – lad os nøjes med at tale om kommunerne – er der ikke tale om nedskæringer. Der er tale om, at vi tager udgangspunkt i den verden, vi kender, i de udgifter, vi kender i dag, og at vi også drøfter, hvad demografien betyder, hvordan bevægelsen mellem befolkningsgrupperne er, og hvad rammen for næste år skal være. Det er det ene.

Det andet er: Hvad er det, regeringen yderligere ønsker, at kommunerne skal gøre? Og hvor kommer pengene fra? Svaret er fra staten. Det ligger inden for rammeaftalen både at sikre niveauerne og sikre finansieringen af de løfter, regeringen har været med til at give på børnepasningsområdet, på ældreområdet og på sygeområdet. Pengene skal være der, det er en del af selve aftalen, så de overskridelser, vi taler om, ligger ud over det, der er aftalt, og ud over de forbedringer, der er lovet.

Der er meget stor forskel på, hvordan tingene er blevet håndteret i de forskellige kommuner, men min forventning er, at man kommer frem til et retfærdigt billede, bl.a. fordi de håndteres af kommunerne selv i samarbejde med sammenlægningsudvalget, så man undgår et skred og undgår, at de nye kommuner i givet fald kommer til at mangle penge i 2007.

Line Barfod (EL):

Jamen det hjælper jo ikke noget, at man siger fra regeringens side, at kommunerne skal vide alting. Kommunerne har med den viden, de nu engang har, brugt lang tid på et grundigt arbejde med at lægge budgetterne for 2006, men når de budgetter er lukket, kommer regeringen og siger: Nu skal I åbne budgetterne igen, og så skal I skære ned i de budgetter, I har lagt.

Kommunerne har netop kigget på, hvordan situationen i den enkelte kommune er, og har også taget højde for den kommunalreform, som regeringen kræver gennemført, uden at der er sat ekstra penge af til det. Kommunerne har jo kun fået lov til at låne nogle penge af staten til at gennemføre denne store kommunalreform, som giver en række ekstra udgifter, og som fra kommunernes side er en af forklaringerne på, at der er ekstraudgifter i 2006.

Det er altså mærkeligt, at når der bliver vendt op og ned på hele Danmarks indretning på det offentlige område, skal der startes med at skære ned og oven i købet på nogle af de områder, der virkelig har betydning for borgerne, nemlig børn, folkeskole og ældre.

Finansministeren (Thor Pedersen):

Man starter altså ikke med at skære ned. Man starter med at bruge flere penge, og jeg har aldrig forstået, at det er ensbetydende med at skære ned at bruge flere penge. Når man skærer ned, betyder det efter min opfattelse, at man bruger færre penge, men sagen er den, at man bruger flere penge. Man bruger så mange flere penge, som det er aftalt, og det er så mange penge, at det, som det koster kommunerne at indfri de løfter, regeringen har givet, fuldt ud kan implementeres i kommunernes budgetter under et. Der er også sat penge af til selve kommunalreformen.

Så siger fru Line Barfod: Jamen det er jo penge, kommunerne låner. Ja, men det er jo, fordi Kommunernes Landsforening er enig i, at reformen finansierer sig selv, fordi der ligger en gevinst i nogle af de forberedelsesomkostninger, som kommer på et senere tidspunkt, f.eks. ved brug af ny it-teknik. Pengene er lagt ind, så der skal altså ikke spares på noget. Reformen er finansieret via et lån på op til 1 mia. kr., men det sker altså ikke på andres ydelsers bekostning.

Sagen er den, at vi kender niveauet. Der bliver flere penge næste år, og der er penge til at implementere kommunalreformen, så der er

ikke behov for at skære ned. Der er blot tale om at styre stigningen i henhold til det, der er aftalt med regeringen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 28**Frank Aaen (EL):**

Det handler altså om at tage et milliardbeløb fra kommunerne, fordi de efter regeringens mening har bevilget for mange penge til de syge, til de ældre og til børnene, og det er jo slemt nok. Men hvor er lovhjæmmelen til at gøre det? Hvad er det for en lov, der giver finansministeren ret til at tage de penge fra kommunerne? Kan det virkelig være rigtigt, som vi har hørt, at finansministeren bare kan lave en fodnote til finansloven, en såkaldt tekstanmærkning, som giver ministeren ret til at gribe ind i den enkelte kommunes budget?

Det er aldrig før set i danmarkshistorien, at ministeren med en fodnote giver sig selv ret til at gribe ind i de enkelte kommuners budgetter. Der kommer ikke, som det normalt er tilfældet med et lovforslag, nogen første behandling, anden behandling og tredje behandling, det bliver bare kørt igennem med en fodnote ved tredje behandling af finanslovforslaget, og der kan ikke stilles ændringsforslag til fodnoten. Mener ministeren virkelig, det er i orden at lave et så gennemgribende indgreb over for kommunerne, uden at der er lovhjæmmel til det?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jamen vi ønsker også en hjemmel. Men i øvrigt er det allerede sådan, at på delområder giver en bekendtgørelse mulighed for at reducere de statslige tilskud til kommunerne.

Det er helt korrekt, at vi ønsker en hjemmel. Men min formodning er, at vi ikke kommer til at gøre brug af den, og jeg går ud fra, at vi får en sådan hjemmel fra Folketingets side ifølge de gældende regler. Der er ikke tale om, at de gældende regler ikke efterleves, der er tale om, at vi med finansloven får hjemmel til i givet fald ikke at udbetale samtlige statstilskud.

Kl. 13.20

Men min forventning er som sagt, at der ikke bliver brug for den, i og med at jeg regner med, at de aftaler, vi indgår, afspejler det, der rent faktisk besluttet i kommunerne efterfølgende.

Frank Aaen (EL):

Der skal altså ikke være nogen lovhjemmel på området, finansministeren vil bare sikre sig med en fodnote i finansloven. Men for nogle år siden var der en anden finansminister, som tog et milliardbeløb uden lovgrundlag, og det fik en ordfører i finanslovdebatten til at sige:

»Og det gør han ved at tilsidesætte den gældende lovgivning alene med hjemmel i en tekst-anmærkning i finansloven. Regeringen har fortsat ikke så meget mod, at den tør fremlægge et lovforslag og stå til ansvar over for Folketinget, pensionisterne og offentligheden i øvrigt. Det er nu tredje gang, at finansministeren og regeringen forsøger sig med klare brud på de regler, Folketinget har, bl.a. i budgetvejledningen, og på trods af Rigsrevisionens udtalelser. Det er simpelt hen uværdigt for regeringen og det flertal i Folketinget, som eventuelt støtter dette.«

Kan ministeren gætte, hvem ordføreren var? Og mener ministeren stadig, det er i orden at tage milliarder fra kommunerne med hjemmel i en fodnote?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil lige sige, at dengang var der tale om, at den daværende minister i strid med loven – i strid med den skrevne lov – trak penge ud af Den Sociale Pensionsfond. Det er jo det, hr. Frank Aaen taler om, og det var i strid med loven, og da det skete tredje gang, sagde vi, at loven måtte ændres, og det vedtog et flertal i Folketinget.

Men her er der ikke tale om, at vi gør noget, som er i strid med loven. Der er tale om, at vi skaffer den hjemmel, der i givet fald giver regeringen ret til at være med til at styre statens tilskud til kommunerne, og det er ikke i strid med nogen lov.

Frank Aaen (EL):

Hvis man bare tager penge fra kommunerne og ændrer kommunernes budgetter – ikke bare alle kommuners på en gang, men hver enkelt kommunes, alt efter hvad ministeren har lyst til – er det ikke i overensstemmelse med gældende lov. Kan vi blive enige om det? Der er ikke nogen lov, der giver landets finansminister lov til at regulere bloktilskuddet til en enkelt kommune, bare fordi man mener, at budgettet ser forkeert ud, og derfor er der parallelitet i tingene.

Jeg er nødt til at oplyse, at det citat, jeg læste op før, var af finansministeren selv, der dengang som ordfører – helt berettiget synes jeg – harce-

lerede over og skældte ud over, at den socialdemokratisk ledede regering bare med en tekstanmærkning stjal penge fra Den Sociale Pensionsfond. Det gør den nuværende finansminister altså også, men det er en anden historie. Men han gør det uden lovhjemmel, og derfor vil jeg spørge: Har Finansministeriet spurgt Justitsministeriets Lovafdeling, om det er i orden? Er det i overensstemmelse med god parlamentarisk skik?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Hr. Frank Aaen springer jo over, hvor gærdet er meget, meget lavt, når hr. Frank Aaen siger, at det er det samme. Nej, det, der dengang var tale om med Den Sociale Pensionsfond, var, at finansminister hr. Mogens Lykketoft gjorde noget, som var i strid med loven. Loven bestemte, hvordan og hvor meget der kunne udbetales, men den lov ændrede man tre år i træk med en tekstanmærkning, selv om løftet fra den daværende finansminister ellers var, at man ville ændre loven ved først givne lejlighed. Men det gjorde man ikke. Man tilsidesatte loven.

Vi tilsidesætter ikke nogen lov. Vi beder om hjemmel til at afgøre, hvordan de statslige tilskud kan udbetales, og det er altså ikke i strid med loven at give hjemmel til at håndtere udbetalingen af statslige tilskud. Der er altså forskel på at gøre noget, der er i strid med den gældende lovgivning på et område, og det, vi søger en hjemmel til.

Frank Aaen (EL):

Jeg kan godt forstå, at finansministeren bliver lidt ivrig og prøver at snakke udenom.

Det, som blev sagt i 1997, var helt korrekt, for dengang foretog man sig med fodnoter til finansloven noget, der ikke var grundlag for i lovgivningen, og det var – med finansministerens egne ord – at tilsidesætte den gældende lovgivning. Men det er akkurat det samme, man gør her. Man tilsidesætter den gældende lovgivning, for i dag er der ikke lovhjemmel til, at finansministeren bare kan tage penge ud af den enkelte kommunes budget.

Jeg håber, finansministeren vil indrømme, at han ikke har lov til at gøre det. Ellers var der jo ikke nogen grund til at gøre det, finansministeren gør, nemlig at regulere i strid med gældende lovgivning med en fodnote. Kunne vi ikke bare få et notat fra Justitsministeriet, som kunne fortælle, om det er i overensstemmelse med god lovpraksis?

Finansministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil vende tilbage til det, jeg nu har sagt for, tror jeg, tredje eller fjerde gang.

Dengang brugte man tekstanmærkningen til at gøre noget, som var det modsatte af det, loven tillod. Der stod udtrykkeligt i loven, at man ikke kunne gøre det, men her er der ikke tale om, at vi gør noget, som vi ikke kan gøre ifølge loven. Her er der tale om, at vi søger en hjemmel til at gøre noget, vi gerne vil, og det er ikke i strid med nogen lov.

Kl. 13.25

Vi ændrer ikke de kommunale budgetter. Det, vi i givet fald ændrer, er de statslige tilskud til kommunerne. Det er ikke os, der beslutter, kommunerne beslutter selv, men det, vi har ansvaret for, er de statslige tilskud, vi giver dem, og det er altså ikke i strid med loven, at vi sikrer os, at der er en hjemmel til i givet fald at gøre det, vi vil.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 29

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Jeg har fået kendskab til, at der rundtom i landet findes nogle tidligere prostituerede udenlandske kvinder, som opholder sig lovligt i Danmark, men befinder sig i en meget, meget svær situation, fordi de helt mangler et netværk og trues og presses af deres tidligere bagmænd og af deres lidt ulykkelige situation til at komme tilbage i prostitutionsmiljøet. Jeg vil gerne høre, hvilke initiativer ministeren vil tage for at undgå, at de kvinder igen bliver trukket ind i prostitutionsmiljøet.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Vi har jo netop her i foråret lanceret en handlingsplan for de prostituerede under betegnelsen »Et andet liv«, og den giver rigtig mange og rigtig gode muligheder for at hjælpe prostituerede.

Jeg forstod, at spørgsmålet handler om en gruppe prostituerede, som opholder sig lovligt her i landet, men under nogle dårlige forhold. De pågældende kan søge rådgivning, f.eks. via den hotline, der er etableret, eller ved at etablere kontakt til de opsøgende team og på den måde blive hjulpet videre.

Jeg synes netop, det er meget vigtigt, at vi kan se på kvindernes situation og prøve at under-

støtte dem, måske ved revalidering eller ved at hjælpe dem med at komme i beskæftigelse. Disse forskellige elementer indgår i handlingsplanen, fordi jeg mener, prostitution er et socialt problem, og fordi det er vigtigt, at vi netop over for de kvinder, som i den situation, de står i, har meget vanskeligt ved at opsøge de offentlige myndigheder, vender tingene om og i stedet gør et opsøgende arbejde for dem.

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Handlingsplanen nævner en del om kvinder, der er i prostitution, og om kvinder, der gerne vil ud af prostitutionen. Den nævner ikke så meget om kvinder, der har været i prostitution, men jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren, hvordan de opsøgende team fungerer, og om ministeren mener, at kommunerne er rustet til at hjælpe de kvinder, bl.a. hvordan socialrådgiverne er rustet til det. Ifølge det, jeg har kendskab til, yder kommunerne nemlig ikke nogen anden hjælp end at udbetale kontanthjælp.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Med hensyn til de kvinder, som er tidligere prostituerede, vil jeg sige, at de jo har mulighed for at søge rådgivning om, hvordan de kan komme videre, via hotlinen. Men ellers er det selvfølgelig først og fremmest kommunen, der som den ansvarlige myndighed på området skal sørge for at sætte ind med det, kvinderne har brug for, og her har kommunen jo en oplagt interesse i at sørge for, at de netop ikke bliver låst fast på kontanthjælpsniveau, men gennem revalidering eller uddannelse eller på anden vis hjælpes til beskæftigelse.

Vi har haft gode erfaringer med de opsøgende team i nogle amter, og det er jo meningen, at de skal udbredes til at arbejde alle steder, men det er for dem, der er i prostitution, bl.a. gennem opsøgende arbejde på massageklinikkerne rundtomkring, som det f.eks. sker i Vejle Amt. Derudover ligger der i handlingsplanen, at indsatsen fremover skal samles i et centralt center, netop for at kunne trække på den viden og erfaring, der er på området.

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Kunne man ikke forestille sig, at ministeren allerede nu tog initiativ til, at kommunerne gjorde noget ved de problemer? Én ting er, at det er kommunernes ansvar, og at kvinderne kan komme på revalidering og få et job og en uddannelse osv., men når det nu ikke reelt er situationen for

mange af de kvinder, som konstant presses og trues af tidligere bagmænd, kunne man så ikke forestille sig, at der allerede her og nu kunne gøres et eller andet fra ministeriets side?

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg ved ikke, om vi som sådan kan identificere en speciel gruppe tidligere prostituerede, eller om det er personer, som er spredt rundt omkring. Men jeg er enig med spørgeren i, at det er vigtigt at have fokus på problemet, og det er også vigtigt, at kommunerne heller ikke lader stå til over for den gruppe, men tværtimod er indstillet på at prøve at finde de tilbud, der skal til for at hjælpe de kvinder videre.

Jeg deler fuldstændig spørgerens bekymring for, at hvis der ikke sker noget mere, er der risiko for, at kvinderne falder tilbage i armene på bagmændene. Jeg vil være opmærksom på, at det er en gruppe, som måske har nogle særlige problemer, og se på, om der er brug for en særlig indsats for den gruppe.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Kl. 13.30

Spm. nr. US 30.

Mette Frederiksen (S):

Hver eneste dag kan hele befolkningen i Danmark følge med – med megen gru, tror jeg – i den verserende sag fra Tønder, hvor en lille pige er blevet seksuelt misbrugt, ikke alene af sin far, men af adskillige voksne og endda meget voksne mænd.

Jeg synes jo, at en sådan sag, som er så voldsom, og som har ødelagt så meget for et barn i Danmark, tvinger både Folketing og regering til at overveje: Hvad er der behov for at vi gør, for at andre børn ikke kan bringes i samme situation, eller at vi i hvert fald mindsker det kolossale omsorgssvigt, som den aktuelle sag er udtryk for, og som vi desværre ved også finder sted andre steder? Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, hvad ministeren mener der er behov for at iværksætte, dels kommunalt, dels på landsplan.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg deler fuldstændig spørgerens bekymring og måske også i virkeligheden forargelse over situationen i Tønder, for det er jo ubegribeligt, at det kunne stå på i så lang tid.

Da jeg fik kendskab til sagen, reagerede jeg øjeblikkelig og bad om en redegørelse fra Tønder Kommune, som jeg får i slutningen af den her uge. Jeg håber og forventer, at redegørelsen vil kunne gøre os alle sammen klogere på, hvad det er, der er gået galt i den her sag, altså om det f.eks. er sket i forbindelse med, at familien flytter fra en kommune til en anden, og om der da er taget ordentligt hånd om overleveringen af sagen; hvad det er, der har gjort sig gældende i forhold til, at der ikke øjeblikkelig er blevet fulgt op på det.

Det, jeg synes vi allerede nu qua fremstillingen i medierne kan uddrage af det, er, at der er brug for at have fokus på, om beredskaberne er gode nok i kommunerne, altså om man har tænkt igennem, hvad man gør, når man får mistanke om overgreb mod et barn. Det er det ene. Det andet er, at vi bliver nødt til at slå endnu et slag for, at voksne omkring børn reagerer, når de har mistanke om, at der er noget, der er galt.

Hen over sommeren havde jeg jo en kampagne kørende om overgreb mod børn – både vold og også seksuelle overgreb – rettet mod nybagte forældre, mod det faglige personale, mod voksne i almindelighed, og kampagnen kørte rigtig godt og fik mange reaktioner. Spørgsmålet er, om ikke der i virkeligheden er brug for en gentagelse. De reaktioner, som jeg har noteret mig har været fremme i medierne, viser i hvert fald, at der er mange voksne, der tilsyneladende er usikre på: Skal man nu tage kontakt til de sociale myndigheder? Hvor sikker skal man være i sin sag? Og der synes jeg, det er vigtigt at gøre opmærksom på, at de her børn er helt og aldeles afhængige af, at voksne reagerer, og så hellere reagere og få afkræftet, at der var noget om snakken, end at lade stå til.

Mette Frederiksen (S):

Jeg synes jo i virkeligheden, man allerede i dag kan konkludere, at beredskaberne ikke er gode nok, for hvis beredskabet var godt nok faktisk i hele to kommuner, så ville den lille pige jo aldrig nogen sinde have været udsat for så meget omsorgssvigt og at skulle stå model til så meget grusomhed og så voldsomme overgreb fra voksne mennesker.

Jeg anerkender selvfølgelig ministerens behov for at få afdækket, hvad der er sket i den konkrete sag, og det er noget, der interesserer ikke alene Folketingets Socialudvalg, men faktisk hele befolkningen, tror jeg. Men jeg vil gerne spørge ministeren: Hvilke konkrete initiativer

kan ministeren pege på nu at der er behov for netop for at få beredskabet, altså det opsøgende arbejde, det forebyggende arbejde og de tiltag, der er nødvendige i de her konkrete sager, til at fungere på bedre vis?

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):
Jeg vil pege på tre konkrete initiativer.

Det ene er, at her efter nytår skal kommunerne lave en sammenhængende børnepolitik, som vi har aftalt i forbindelse med anbringelsesreformen, og det er jo helt oplagt, at kommunerne i den forbindelse sørger for at lave en handlingsplan for, hvordan man agerer i de situationer, hvor der er mistanke om, at børn mistrives eller har været udsat for overgreb.

Det andet er, at jeg synes, jeg vil fortsætte kampagnen for at få voksne til at reagere; gøre opmærksom på, at man ikke skal være hundrede procent sikker i sin sag, men at har man mistanke, så er det bedre ikke alene for barnet, det handler om, men også for de voksne, som mistanken har fokus på, enten at få bekræftet eller afkræftet, at der er noget, der er galt.

Kl. 13.35

Det tredje, jeg vil nævne, er, at jeg nu har fået redegørelsen fra Tønder Kommune, vil se på: Er der noget i samspillet i forbindelse med overleveringen mellem kommunerne eller i kommunens konkrete håndtering, når man bliver bekendt med en mistanke, som kræver en indsats?

For mig er der ingen tvivl om, at sådan en sag jo skal blinke rødt på skrivebordet og være en sag, der får en til at lægge alt andet til side og sørge for at få undersøgt, om der er hold i mistanken eller ej.

Mette Frederiksen (S):

Nu bringer ministeren selv anbringelsesreformen op, og her må man jo sige, at vi har et helt klokkeklart eksempel på børn, der skulle have været anbragt uden for hjemmet, og som ikke er blevet det.

Det bør jo få alles advarselsslamper – også her i huset – til at blinke. For spørgsmålet er jo, hvor mange andre børn der lige nu sidder rundt omkring i vores land og enten er udsat for noget tilsvarende eller på anden vis bliver omsorgssvigtet, uden at der er nogen, der reagerer.

Jeg har i fredags sendt et brev til ministeren, hvor jeg beder om, at vi fra Folketingets og regeringens side får undersøgt, hvorfor antallet af anbringelser lige nu er faldende i Danmark.

Jeg ser meget frem til, at anbringelsesreformen kommer til at virke, men lige nu kan vi se et fald, samtidig med at vi jo altså oplever helt konkrete eksempler på børn, der burde have været anbragt. Derfor skal jeg konkret slutte af med at spørge ministeren, om ministeren er indstillet på, at vi får gennemført en sådan undersøgelse.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg vil i hvert fald glæde mig til at modtage brevet fra fru Mette Frederiksen, som jeg ikke har set endnu, og til at se på, hvilke muligheder der kan være.

Jeg synes, det er vigtigt at følge udviklingen på området. En af grundene til, at tallet falder, kan jo være, at den satsning på forebyggende initiativer, som mange kommuner har sat i værk, rent faktisk også har en effekt. Det ved jeg fra tidligere, hvor vi har kigget på forskellige undersøgelser – der kunne man se, at til gengæld var den forebyggende indsats så også steget.

Men jeg er fuldstændig enig i, at det er et område, der skal følges nøje, og det vil jeg i øvrigt også gøre i kølvandet på kommunalreformen.

Med anbringelsesreformen stiller vi jo mange flere krav og også mere detaljerede krav til indsatsen på området, og der håber jeg, at det vil bidrage til, at man får samlet op på de børn og unge, der er belastet derhjemme.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 31

Lise von Seelen (S):

Mit spørgsmål drejer sig om præcis den samme sag. Der har jo været skrevet meget om den, og den kan beskrives fra mange forskellige vinkler.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren kunne opfatte det sådan, at der kunne være en sammenhæng imellem kommuners eventuelle tilbageholdenhed med hensyn til at foretage anbringelser uden for hjemmet og det faktum, at vi kan se, at mange kommuner har store overskridelser på de konti, der handler om både det forebyggende og det behandlende børnearbejde, som jo er meget ressourcekrævende, og hvor vi kan se, at der er mange tillægsbevillinger i kommunerne.

Tror ministeren, der kan være en sammenhæng imellem tilbageholdenhed og manglende økonomi i kommunen?

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Nej, jeg kan simpelt hen ikke forestille mig, at man i kommunerne tænker mere på økonomi end på barnets ve og vel. Det handler jo om barnets tarv og om at få ageret med den indsats, der er nødvendig i forhold til at sikre det pågældende barn en god opvækst.

Jeg synes også, man kan se, at de kommuner, som har haft en meget stor stigning i udgifterne på området, rent faktisk har brugt dette til at prøve at tænke nyt: om indsatserne egentlig også var gode nok, eller om man bare havde gjort det, man plejede.

Det, vi kan se i en lang række kommuner, der ligesom har forsøgt at vende bøtten, er jo, at man både har fået mere kvalitet i indsatsen, fået en meget bredere vifte, samtidig med at man rent faktisk har fået styr på økonomien.

For nu at være helt sikker på, at der ikke kan være mistanke om økonomisk kassetænkning på det her område, har jeg netop nu et lovforslag til behandling her i Folketinget, der går ud på at sikre, at skulle der vitterlig være en situation, hvor man kan se, at kommunen burde have fjernet nogle børn fra hjemmet og ikke har gjort det, og at de efterfølgende flytter til en anden kommune, hvor kommunen så siger, at der er behov for at gribe ind, så vil man kunne sende regningen til den tidligere kommune.

Så man kan altså ikke gennem passivitet undgå at betale regningen, og det må om ikke andet så fjerne mistanken om, at kommunerne kunne finde på at kassetænke på området.

Lise von Seelen (S):

En måde at skabe regulering på er jo at straffe nogle, der forsømmer noget. En anden måde at gøre det på er jo at skabe incitamenter til, at kommunerne faktisk meget hurtigt går ind i de her sager, og at enkelt-sager ikke på den måde kan være med til at vælte budgettet i et kommunalt socialudvalg.

Kl. 13.40

Kunne ministeren overveje i tillæg til den straffeaktion over for dem, der ikke handler rettidigt, at gå ind og skabe incitamenter, så man faktisk bliver præmieret for at handle rettidigt?

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg vil lige understrege, at jeg ikke synes, at der med det forslag er tale om en straffeaktion, men at det udelukkende er et spørgsmål om at sikre, at der ikke på nogen måde kan gå kassetænkning i det, for man hænger på regningen uanset, og så kan man lige så godt gribe ind, når man nu har set, at der er brug for handling i forhold til en familie, hvor børnene bør anbringes uden for hjemmet. Det tror jeg skaber en klarhed. Og som sagt fjerner det mistanken om, at der kan gå kassetænkning i det.

Der er faktisk en præmiering for at gøre en god indsats fra starten af: Hvis man gør et grundigt forarbejde og sørger for, at man får truffet den rigtige beslutning første gang, så sikrer man et meget bedre forløb for barnet. Der er meget bedre mulighed for at have fokus på kvaliteten af indsatsen og kontinuiteten i forhold til barnet, og man undgår også de større økonomiske udgifter, der ville være ved i forbindelse med et skift at skulle starte forfra igen og lave en helt anden handlingsplan.

Så det, at kommunerne gør et grundigt arbejde fra starten af, prøver at sætte så tidligt ind som overhovedet muligt, får lavet en fornuftig handleplan og følger op på den, tror jeg faktisk også i sig selv at der er gode incitamenter til, ikke bare i forhold til at barnet får en bedre tilværelse, men også fordi det er en billigere løsning frem for at lave fejl og skulle starte på ny.

Lise von Seelen (S):

Jeg deler det synspunkt, at det kan være klogt at handle rettidigt, men jeg kan også i min omverden se, at der er kommuner, der ser ud til at have så store økonomiske problemer, at dette måske udsættes. Og det her er i hvert fald et eksempel på et barn, som skulle have haft et andet miljø at vokse op i for lang tid siden, og hvor den ene af de to kommuner formulerede en mistanke for et halvt år siden.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det udsagn, som KL i den forbindelse er kommet med om, at denne type sager lettere findes i de tyndt befolkede områder i små kommuner end i storbyområdet, er et udsagn, som ministeren vil følge op på og få fulgt til dørs for at se, om det virkelig er rigtigt, at det forholder sig på den måde, at idyllen ikke findes på landet.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg ved simpelt hen ikke af, at der skulle være belæg for sådan en påstand. Jeg kender ikke til

noget mønster, og heldigvis har vi jo forholdsvis få sager af den her art. Men ikke desto mindre synes jeg, at den konkrete sag skal bruges til at se på: Er der noget samarbejde, nogen måder at gribe det an på, der kan gøres bedre og anderledes, end vi gør det i dag?

Jeg forventer at få en fyldestgørende redegørelse fra Tønder Kommune, der kan sige noget om, hvad det lige præcis er, der er gået galt i den her sag, for det er et helt uacceptabelt forløb.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru von Seelen, sidste spørgsmål.

Lise von Seelen (S):

Jeg kan høre på ministeren, at den redegørelse, der er efterlyst, er den fra Tønder Kommune. Men jeg hører samtidig på nogle af de svar, ministeren giver, at ministeren er opmærksom på, at der altså er nogle grænsedragninger her kommuner imellem og også i forhold til oplysningspligt fra naboer og fagfolk og sådan nogle ting. Så jeg vil bare sikre mig, at jeg har hørt rigtigt, og spørge, om ministeren i sin redegørelse vil inddrage hele det univers, der er omkring et barn, som er blevet svigtet på denne måde, og ikke kun en enkelt kommune.

Socialministeren (Eva Kjer Hansen):

Ja, det vil jeg. Som sagt forventer jeg en god redegørelse fra Tønder Kommune, der kan sige noget om, hvad det er, der er gået galt i den her sag, og som selvfølgelig også rækker tilbage. Helt afhængigt af, hvad redegørelsen indeholder, vil jeg vurdere, om det er noget, som så kræver, at vi generelt kommer i dialog med kommunen om håndtering af den her slags sager. Og det, jeg i hvert fald synes er vigtigt, er, at alle kommuner i forbindelse med den sammenhængende børnepolitik, de skal lave, sørger for at have en strategi, et beredskab for, hvordan man griber den her slags sager an. Det er det ene.

Det andet, jeg også synes man allerede nu kan drage ved lære af i den her sag, er, at voksne i langt højere grad skal påtage sig et ansvar for at tage kontakt til de sociale myndigheder for at sikre, at den mistanke om, den fornemmelse, man kan have af, at her er et barn, der ikke lever under gode vilkår, bliver undersøgt, så man på den måde kan hjælpe det pågældende barn.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 32

Jørgen Arbo-Bæhr (EL):

I fredags fremlagde familie- og forbrugerministeren sin familiepolitiske redegørelse. I den forbindelse sagde han bl.a., at regeringen vil se på, om selvstændigt erhvervsdrivende skal have en bedre barselordning, og om barseludligningsordningen for højtlønnede skal forbedres, så arbejdsgiverne får fuld refusion for lønudgiften og ikke kun delvis som i dag. Det er jo to forslag, som bl.a. Enhedslisten har været fortaler for i forhandlingerne om en barselfond, og det er to forslag, som vil forbedre kvinders muligheder både som iværksættere og inden for de fag, hvor man har relativt høje lønninger.

Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre ligestillingsministerens kommentarer til de forslag; om ikke ligestillingsministeren er enig og vel også til dels enig med familieministeren i, at det vil være forslag, som vil kunne fremme ligestillingen på det danske arbejdsmarked.

Ministeren for ligestilling (Eva Kjer Hansen):

Jeg kan sige til spørgeren, at jeg er fuldstændig enig med familieministeren i de synspunkter, og jeg er også glad for, at familieministeren arbejder videre med netop de emner.

Jørgen Arbo-Bæhr (EL):

Jamen lad os bare gøre det kort: Skal det forstås på den måde, at ligestillingsministeren rent faktisk vil arbejde for, at den aftale, som vi er i gang med at forhandle angående en barselfond, kommer til at indeholde nogle af de synspunkter, som lå i det, familieministeren fremlagde, og i nogle af de synspunkter, jeg har givet udtryk for her, nemlig at man skal sikre, at der også bliver en rimelig løndækning for de højtlønnede, og at vi kan få de selvstændigt erhvervsdrivende med i en aftale om en central barselfond?

Ministeren for ligestilling (Eva Kjer Hansen):

Jeg ser meget gerne, at vi om ikke andet så på sigt finder en løsning for de selvstændige. Jeg ved, at der er arbejdet med forskellige modeller for, hvordan man kan tage højde for at inkludere de selvstændige, uden at der er fundet den ideelle løsning. Vi ønsker netop fra regeringens side at arbejde videre med det, for vi synes, at det er et vigtigt område.

I forhold til mulighed for f.eks. fuld løn under barsel er det først og fremmest et spørgsmål, som ligger hos arbejdsmarkedets parter. Jeg er

også bekendt med, at man inden for visse brancher faktisk er nået meget langt på det område og finder det vigtigt, at der for så vel faderen som moderen er gode betingelser for at holde barselorloven.

Så det er helt bestemt noget, som vi prioriterer højt, og som vi arbejder videre med, ligesom jeg også hilser det velkommen, når man f.eks. fra virksomheders sider slår et ekstra slag for, at ansatte holder barselorlov og ikke mindst, at mændene holder barselorlov.

Jørgen Arbo-Bæhr (EL):

Nu handler spørgsmålet om en barselfond jo ikke om, hvor meget den enkelte lønmodtager skal have i lønkomensation, når man går på barsel, men om en refusion til arbejdsgiverne, så arbejdsgiverne bliver motiveret for også specielt at have ansat kvinder, der tager 95 pct. af barselorloven.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at vide, om det her spørgsmål om lønkomensationen også giver sig udtryk i, at man vil gå ind for en barselfond – det kan godt være på sigt – som giver en reel lønkomensation også for de højt-lønnede, så der bliver plads til kvinder også i de højt-lønnede fag.

Ministeren for ligestilling (Eva Kjer Hansen): Jeg synes, det er vigtigt at se på, hvordan mulighederne er ikke kun for kvinderne, men også for mændene, når de tager barselorlov. For netop som ligestillingsminister finder jeg det afgørende, at vi har lige muligheder og lige regler for henholdsvis mænd og kvinder, og der er der ingen tvivl om, at det emne også spiller ind.

Men som tidligere sagt, så synes jeg, at spørgsmålet om den komensation, man skal have, også først og fremmest hænger sammen med overenskomstforhandlingerne og de aftaler, som indgås på området.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Arbo-Bæhr for sit sidste spørgsmål.

Jørgen Arbo-Bæhr (EL):

Jeg vil bare til sidst spørge ligestillingsministeren, om vi kan få en garanti for, at ligestillingsministeren i forbindelse med sin årlige redegørelse til Folketinget vil lave en speciel redegørelse for virkningerne af den barselfond, som vi nu om ikke så længe forhåbentlig får forhandlet på plads. Vi skal se på, om den rent faktisk virker

efter hensigten med hensyn til at give kvinder og mænd lige adgang til alle dele af arbejdsmarkedet.

Kl. 13.50

Ministeren for ligestilling (Eva Kjer Hansen): Nej, det kan hr. Jørgen Arbo-Bæhr ikke. For jeg synes ikke nødvendigvis, at den udvikling skal følges i de årlige ligestillingsredegørelser, hvor der i øvrigt er mange relevante emner, der skal følges op på og tages fat på.

Jeg vil overlade det til den ansvarlige minister på området at finde ud af, hvordan udviklingen konkret skal følges, men jeg har også forstået, at ministeren naturligvis er indstillet på, at vi skal se, hvordan og hvorledes det her virker.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Tirsdagens spørgetime er afsluttet.

Vi venter lige et par minutter eller tre, så vi ser, at der kommer lidt flere medlemmer i salen, og derefter går vi i gang med afstemningerne. Men lige en kort pause.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 36: Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i folkeskolen m.v. (Konsekvensrettelser som følge af kommunalreformen og ændringer af tjenestemandsløvgivningen).

Af finansministeren (Thor Pedersen).

(Fremsat 13/10 2005. Første behandling 1/11 2005. Betænkning 16/11 2005. Anden behandling 22/11 2005).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 104 stemmer (V, S, DF, KF, RV og SF); 3 (EL) stemte hverken for eller imod.